

DIGITIZAREA COLECȚIILOR SPECIALE LA BIBLIOTECA CENTRALĂ A BM „B.P. HASDEU”

*Natalia SMIRNOV,
șef sector Carte veche și rară, BM „B.P. Hasdeu”*

Digitizarea Colecției „Moștenire” (carte veche și rară) a fost unul dintre obiectivele noastre, stabilite pentru anul 2022, contribuind astfel la completarea Bibliotecii digitale a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Colecțiile speciale ale Bibliotecii Centrale sunt constituite din documente de valoare patrimonială deosebită, care sunt în așteptarea cititorilor, profesorilor, studenților și cercetătorilor.

În acest scop, bibliotecarii depun efort pentru a le aduce în atenția celor interesați, atât prin digitizare, cât și prin expunerea lor în expoziții tradiționale și virtuale. Astfel, digitizându-le, contribuim și noi la crearea Memoriei lumii, program lansat de IFLA în colaborare cu UNESCO.

Cele 10 cărți expuse în Secțiunea a 3-a din expoziția virtuală, lansată acum 3 luni, sunt, în mare parte, documente de patrimoniu din Colecția „Alexandru Boldur”, donată bibliotecii de către fiica sa Nina Boldur. Alexandru Boldur este una dintre personalitățile notorii, căruia nu i-a fost indiferentă soarta românilor și, în special, a basarabenilor. Cele 10 documente de patrimoniu expuse sunt complet digitizate și se regăsesc în Biblioteca digitală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Digitizarea oferă acces rapid la materiale și informații despre documente, despre valoarea cărților.

Boldur, Alexandru. *Le récit du témoin 1918 (L'Union de la Bessarabie avec la Roumanie)*. – Roma, 1978. – 92 p.

Fiica scriitorului, Nina Boldur, a transmis o parte din zestrea valoroasă BM „B.P. Hasdeu”, însoțită de o scrisoare în manuscris, adresată directorului general de anungi, dnei Lidia Kulikovski:

„Boldur, Al. *Le récit du témoin 1918 (L'Union de la Bessarabie avec la Roumanie)*. Roma, 1978. Acest volum este o

copie a originalului, donat în 2007 de un bibliofil Eugen. Din păcate, numele de familie este greu de descifrat: „Pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău. Doamnei Lidia Kulikovski, 27 sept. 2007”.

Paul Goma, în *Amnezia la români*, se întreba de ce nu au fost reproduse „documentele interne” privind Basarabia, și tot el răspunde: deoarece au fost depozitate în arhive. „Dar încă de la sfârșitul anilor '60, un grup de cercetători printre care aflându-se și martorii direcți ai evenimentelor Unirii, precum Alexandru V. Boldur și Pantelimon Halippa care au lucrat cu ele, nu au fost incluse în lucrările de sinteză asupra evenimen-

tului – de ce nu au fost folosite „lucrările publicate”? Măcar cele indicate în modesta bibliografie indicată în volumul: *1918 – Le récit du témoin* de Alexandru V. Boldur (*L'Union de la Bessarabie avec la Roumanie*). Să nu fi cunoscut cercetătorii de la București această lucrare? Imposibil: Al. V. Boldur a lucrat la București în grupul amintit, împreună cu Pan Halippa, iar textul „mărturiei” a fost încredințat de către autoritățile românești lui Constantin Iosif Drăgan – acesta publicându-l în propria-i editură numită Nagard (adică: Drăgan, citit de-a-ndoaselea). Dacă astfel se scrie istoria la București, nu ne rămâne decât să așteptăm ca bunul prieten al lui Ceaușescu să ne lumineze și în problema Basarabiei (cum ne-a luminat în chestiunea Banatului și, mai ales, în a Traciei...)”.

La Paris, Goma dă de broșura în franceză *Le récit du témoin* (*L'Union de la Bessarabie avec la Roumanie*), semnată de Alexandru V. Boldur, apărută la o editură cu sediul la Roma în 1978. Cunoscând numele agentului din România la Roma – I.C. Drăgan, Goma presupunea că și cartea lui A. Boldur a ieșit tot sub auspiciile Securității. La această presupunere mai adăuga afirmația lui Drăgan din periodicul de la Roma, *Europa și neamul românesc*, că ar deține și manuscrisul *Pe baricadele vieții/ Basarabia revoluționară* de Onisifor Ghibu. Colaborarea, chiar și cea înnobilită de intenții bune, a scriitorului cu o putere dictatorială și criminală

are consecințe dezastruoase. „Până în 1977, când am plecat din România, nu am citit vreo carte, vreun studiu, vreun articol – semnat de vreunul din „colegii” de Institut ai lui Halippa. A trebuit să ajung la Paris, ca să dau peste o broșură – arătoasă dealtfel, mai cu seamă coperta: în albastru-galben-roșu, – în franceză: 1918 – *Le récit du témoin* de Alexandru V. Boldur (L'Union de la Bessarabie avec la Roumanie”).

Boldur, Alexandru. *Unirea: Analiza psihologică a „evenimentelor” 1918-1928.* – Chișinău, 1928. – 16 p.

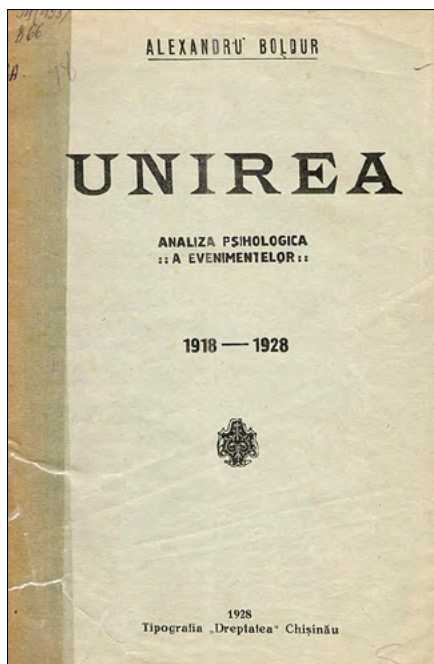
Pe versoul foii de titlu scrie: „Toate drepturile sunt rezervate”.

În *Prefață*, Alexandru Boldur scrie: „Având lucrarea terminată la

sfârșitul lunii martie 1928, însă neputând tipări la timp nici prima parte din ea, am hotărât să scot de sub tipar cel puțin un capitol. Această broșură reprezintă primul capitol al lucrării mele. O

dedic tuturor participanților Unirii și mișcării naționale din Basarabia, precum și acelor inimi simple de la țară, neștirbite de știință, care prin voturile lor au făcut posibilă înfăptuirea Unirii” (...) „Așa mi se părea mie. Și simțeam că eu, ca basarabean și profesor rus, sunt dator moralmente de a dezvălui adevărul așa după cum acest adevăr mi se prezenta, a-l arăta în culori vii, a pune și de la mine o piatră mică pentru constituirea edificiului enorm care se ridică acum – „România Mare”.

La sfârșitul lucrării, A. Boldur scrie: „Noi, oamenii, putem greși. Dar bătrâna istorie știe ce face. Ea duce naționalitatea română spre renaștere,

spre organizarea unui stat nou, spre crearea culturii noi și a valorilor noi. Acel strigăt pe care ea l-a pus în gura lui Marghiloman, noi putem numai să-l repetăm: „Trăiască România una și nedespărțită!”

Boldur, Alexandru. *Muzica în Basarabia: Schiță istorică.* – București, 1940. – 48 p.

În *Prefață*, autorul scrie: „Această lucrare prezintă un extras din volumul *Muzica românească de azi*, care a apărut înainte de evacuarea Basarabiei. Deși unele locuri, mai ales la sfârșitul lucrării, în comparație cu realitatea dură a momentului, ascund un amar românesc profund și dureros, am căutat să păstrez textul meu fără schimbări. Cine vrea să citească obiectiv și dezinteresat în cartea vieții poporu-

lui din Basarabia, nu poate decât să constate, după lucrarea mea de față, specificul etnic românesc al culturii muzicale a acestei provincii”.

În lucrare găsim următoarele cântece: *Bocet basarabean*, *Cântec de leagăn basarabean* (culese de C. Breazu), *Doina ciobănească* (publicată într-o culegere de cântece populare moldovenești, în 1937, la Moscova), *Foaie verde de mohor* (melodie de Achilina Rotaru din Cobusca Veche), *La poartă la Țarigrad* (colindă populară de V.I. Popovici), *Maică-măiculiță* (de M. Bârcă, cel care a fost și director al Conservatorului Municipal).

Volumul poate fi util pedagogilor, celor ce studiază muzica sau arta în general, deoarece reconstituie

dezvoltarea istorică a muzicii basarabene. Autorul a reușit să prezinte istoria muzicii în Basarabia în cele 4 capitole, care reprezintă și patru perioade distincte: I. Primele decenii după înstrăinare (1812-1861), II. După reformele mari sociale (1861-1899), III. Înființarea Școlii muzicale (1899-1918), IV. După Unire (1918-1936).

Cartea cuprinde mai multe fotografii, printre care și scrisoarea-manuscris a lui Gavriil Muzicescu, și oferă informații despre faimoșii muzicieni-ambasadori ai Basarabiei: Valentina Cuza (fica lui Ioan Gh. Cuza, cu studiile la Paris), Al. Petre Antonovschi (basso profundo, cu studiile la Moscova, primul debut al căruia a fost sala Teatrului Mare în opera *Rusalca*), Alexandru Ziloti (celebrul pianist și dirijor cu renume mondial), Andrei Valeriu Mazarachi (pianist cu studiile la Paris) și mulți alții.

Coperta colecției de melodii moldovenești aranjate pentru piano de V. Hofmann.

Bezviconi, Gheorghe. Roirea familiilor românești peste Nistru : (Extras din revista „Cetatea Moldovei”, Anul II. Vol. III, 1941, Nr. 14). – Iași, 1941. – 28 p.

Lucrarea reprezintă un extras din revista *Cetatea Moldovei* (anul II, vol. III, nr. 14, 1941). Autorul și-a propus să prezinte ce familii românești s-au afirmat în trecutul Rusiei și a Ucrainei. Istoricii scriu că această schiță este, poate, cea mai completă expunere genealogică, pe care o avem în această materie. Autorul nu urmărește scopul să ne dea o enumerare a familiilor românești în Transnistria, însă broșura conține și un material interesant în această privință. A făcut

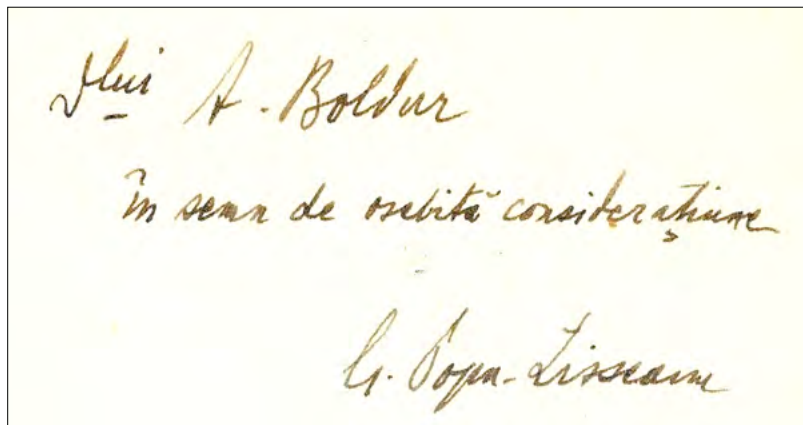
și o încercare specială cu privire la Transnistria, stăruind asupra familiilor românești din această regiune.

La scrierea acestei schițe, autorul a consultat 121 de surse. Gh. Bezviconi notează: „S-au publicat numeroase studii privind relațiile româno-ruse și contribuția Rușilor la viața culturală și politică a Românilor. Dar nu s-a încercat măcar o cercetare sumară a contribuției Românilor la dezvoltarea Slavilor învecinați, cu atât mai mult – după izvoare istorice ruse”.

Popa-Lisseanu, Gheorghe. Izvoarele istoriei românilor. Volumul XII. Brodnicii / Text, traducere și comentarii. – București, 1938. – 88 p.

Pe prima pagină avem autograful lăsat de G. Popa-Lisseanu pentru A. Boldur: „Lui A. Boldur. În semn de considerațiune. G. Popa-Lisseanu”.

Gheorghe Popa-Lisseanu, născut în octombrie 1866 și decedat în 1945, a lăsat după el o imensă comoară pentru neamul românesc, din păcate puțin cercetată. Istoric și filolog, a studiat la Facultatea de Litere și Filosofie din cadrul Universității din București. A fost elevul lui B. P. Hasdeu și G. D. Teodorescu, ceea ce a contribuit la dezvoltarea aptitudinilor, identificării și valorificării surselor istorice. În 1919, a devenit membru-corespondent

al Academiei Române. Gheorghe Popa-Lisseanu a publicat lucrări reprezentative pentru punerea în valoare a izvoarelor primare despre lingvistica și istoria românilor, printre care și *Izvoarele istoriei românilor. Brodnicii*.

În *Introducere* la acest volum, autorul scrie: „Când am inițiat publicarea acestei colecții de izvoare istorice, vom reproduce, în original și în traducere, textul tuturor datelor ce avem privitoare la Brodnici, precedându-le de această Introducere. În cazul când cetitorul n-ar fi de acord cu concluziunile și, uneori cu sugestiile din această Introducere, va avea cel puțin înaintea sa niște texte originale, privind istoria noastră medievală, cea mai însemnată parte, desigur, din Istoria Românilor, și cea mai stângaci prezentată de scriitori, și va putea, având libertate de apreciere, să ajungă la concluziunile ce va crede mai nimerite”.

Din această colecție de izvoare fac parte: letopisețele rusești (din anii 1147-1224, cu cele 8 cronici în original), izvoarele bizantine, diplomele regilor, bulele papale din 1222-1359, diplomele regilor unguri. Un capitol întreg este dedicat textelor și diplomelor regale, prezentate în original. Cartea conține și indicele numelor proprii.